

HUISVESTINGSRICHTLIJNEN

voor

TOERAKO'S *(Musophagidae)*

Een leidraad voor liefhebbers van toerako's

Aviornis International Nederland/België

Internationale Vereniging van Liefhebbers van
Park- en sierwatervogels

secretariaat:

www.aviornis.nl / secretarisaviornis@planet.nl

Deze uitgave is tot stand gekomen op initiatief van Aviornis Nederland/België en is bedoeld om liefhebbers van toerako's te informeren over verzorgings- en huisvestingrichtlijnen. Een commissie, bestaande uit houders van toerako's binnen Aviornis met grote ervaring en expertise op dit gebied en geraadpleegde literatuur, (van Triest) (Convens) (Aarts) heeft daartoe een inventarisatie gemaakt van de minimumeisen die de verschillende soorten stellen. Het resultaat daarvan treft u hierbij aan. Het is bedoeld als leidraad en advies bij de liefhebberij.

Aan deze uitgave kunnen geen rechten ontleend worden.

Maart 2025

(Versie 2, 01-03-2025) Commissie
huisvestingsrichtlijnen:

Bestuur focuswerkgroep
Aviornis

Copyright: ©MMXXV

Aviornis International, Afdeling Nederland/België

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of vermenigvuldigd door middel van druk, fotokopie, microfilm, internet of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Aviornis International Nederland/België

Inhoud

Inleiding	3
Overzicht	4
1. Klimaat	4
2. Licht	4
3. Huisvesting	4
4. Voeding	5
5. Gecombineerde huisvesting	5
6. Transport	5
Bibliografie.....	6
Adviezen voor de toerako volgens taxonomie	7
Tabel 1.....	7
Tabel 2.....	7
Tabel 3.....	8
Voetnoten bij de adviezen voor het houden van toerako's.	9

Foto's Myriam en Albert Aarts

Minimum huisvestingsrichtlijnen voor toerako's (*Musophagidae*)

Leidraad voor 't houden van toerako's

Inleiding

Het houden van in het wild voorkomende diersoorten door de mens is een zeer oud gegeven. Sommige van deze soorten hebben zich immers zodanig aan het leven met mensen aangepast, dat ze zich hier zeer wel bij voelen en lang leven.

In het wild levende diersoorten worden nog steeds door de mens gehouden. Waarvan de groep toerako's (*Musophagidae*) vanaf 1904 in een beschermde omgeving. (Robert J. Berry and William W. Todd III, 2002) In de loop der tijden is daarbij steeds meer aandacht besteed aan de manier waarop ze gehouden moeten worden. Veel nadruk kreeg de verzorging onder optimale omstandigheden van de diverse diersoorten. De opgedane kennis van de laatste decennia bij het houden van toerako's (*Musophagidae*) heeft ertoe geleid dat de toerako's uitstekend gedijen in een beschermde omgeving waarin gefaciliteerd wordt in hun natuurlijk gedrag/ontwikkeling en dat dit wordt geactiveerd en gestimuleerd in deze omgeving. Ook het samenstellen van speciale voeders voor diverse soorten heeft ertoe bijgedragen dat er een gezond bestand van de meeste toerako's bestaat die ook met grote regelmaat (jaarlijks) voor geslaagde nakweek zorgt.

Met het opstellen van minimumrichtlijnen voor huisvesting van *Musophagidae* wordt ernaar gestreefd deze vogels onder optimale condities te houden en ze de beschikking te geven over een 'territorium' met voldoende bewegingsvrijheid, gebaseerd op o.a. Birds of the World, (John Fitzpatrick, samenwerkend ornithologisch platform, 1994) en "Touracos a natural history of the Musophagidae" (Robert J. Berry and William W. Todd III, 2002) en de ervaringen en waarnemingen van ervaren toerakoliefhebbers.

Iedere liefhebber van toerako's behoort bij aanschaf van een voor hem/haar nieuwe soort ook te weten welke verzorging en ruimte deze vogels nodig hebben.

Foto's Myriam en Albert Aarts

Overzicht

1. Klimaat

De soorten van de orde *Musophagidae* komen voor op het continent Afrika tussen de 30 graden noorderbreedte en 30 graden zuiderbreedte. De uiteenlopende klimatologische zones zijn: regenwoud, halfwoestijn, parklandschappen, bosgebieden, savannes, bergen, hooggebergte en kustgebieden.

2. Licht

De voorkeur is om alle soorten bij te verlichten, zodat deze soorten voldoende voedsel kunnen opnemen om de nacht door te komen. Zij leven in de natuur met een tijdzone van 12 tot 14 uur dag en 12 tot 10 uur nacht. In de leefruimte moet voldoende daglicht of flikkervrij kunstlicht aanwezig zijn dat met het lichtspectrum van natuurlijk zonlicht overeenkomt.

3. Huisvesting

De afmetingen van een verblijf moeten aangepast zijn aan de soort. Ze worden bij elke soort apart vermeld, zie tabel 1, 2 en 3.

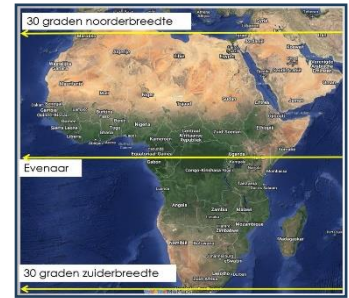
De afmetingen gelden voor een fokpaar met maximaal 2/3 jongen zolang deze nog niet zelfstandig zijn.

Aangezien de meeste toerako's half vliegers / half springvogels zijn en de meeste tijd springen van tak tot tak, is de lengte van het verblijf voor een korte glijvlucht belangrijker dan de breedte. De voorkeur van de buitenvolière is een lengte van circa 3.0 m. en een breedte van circa 1.25 m. en een hoogte van circa 1.8 m. aangepast aan de grote van de vogel, zie tabel 1, 2 en 3.

Een verblijf dient te zijn voorzien van voldoende zitstokken van verschillende dikte en voldoende nestgelegenheden.

Alle toerako's moeten tezelfdertijd over passende bescherming tegen alle weersomstandigheden beschikken.

Jonge vogels moeten zodanig worden grootgebracht dat zij kenmerkend zijn voor hun soort. Handopfok is alleen toegestaan in gerechtvaardigde uitzonderingsgevallen. Kunstmatige hand opfok om commerciële redenen is verboden.

Verspreidingsgebied toerako's

Klimatologische zones toerako's

Koppel toerako's met jonge, (Convens)

Volière voor toerako's, (Aarts)

Toerako in broedstemming (Aarts)

Foto's Myriam en Albert Aarts

4. Voeding

Het voeder moet voldoende voedingswaarde hebben voor de vogels in hun verschillende ontwikkelingsstadia. De presentatie van het voeder moet ook overeenstemmen met het soort specifiek gedrag.

De voeding is afhankelijk van de soort en de grootte van de toerako zie tabel 1, 2 en 3 en de literatuur Birds of the World, (John Fitzpatrick, samenwerkend ornithologisch platform, 1994). De toerako's hebben dagelijks vers fruit nodig o.a. appel, papaya, tomaat, wortel, bessen, mango, druiven, vijgen etc. Met uitzondering van citrusvruchten, gekonfijte vruchten en gedroogde vruchten dit vanwege kans op ijzerstapeling. Een aantal soorten, zie tabel 1, 2 en 3 hebben dagelijks groen nodig in de vorm van andijvie, witlof, ect. Speciale voeders voor vruchteneters kunnen ook worden gegeven zoals vruchtenkorrels. Daarnaast kan men universeelvoer of vruchtenpaté geven. Zorg er hierbij voor dat deze voeders een laag ijzergehalte hebben.

Alle toerako's moeten te allen tijde de beschikking hebben over vers drink- en badwater. De verblijven dienen zo te zijn ingericht dat verontreiniging door uitwerpselen zo veel mogelijk wordt voorkomen.

5. Gecombineerde huisvesting

Het advies is om toerako's per soort/koppel in een verblijf te houden. Het samen plaatsen met andere soorten vogels zoals, fazanten, eenden, kleine soorten zaad- vruchten- en insecteneters is geen probleem.

6. Transport

Het transport van toerako's dient te gebeuren in schone, deugdelijke transportkisten waarbij de bovenzijde van de kist is voorzien van zacht materiaal. Hierbij kan worden gedacht aan o.a. schuimrubber. Verder dienen ze voldoende frisse lucht toe te laten. Ook is het belangrijk dat de vogels hun snavels niet kunnen beschadigen door gaas en dergelijke.

De bodem dient van stroef materiaal gemaakt te zijn, zodat de toerako's tijdens het transport enig houvast hebben. Zitstokken zijn niet nodig.

Bij langdurige transporten dienen de actuele Europese richtlijnen te worden gevolgd.

Voeding voor toerako's, (Aarts)

Westelijke goegoeko in een boom met vruchten Gambia, (Aarts)

Toerako op een nest, (Convans)

Toerako in een volière met extra groen voor voeding, (Convans)

Koppel toerako's in broedstemming, (Convans)

Foto's Myriam en Albert Aarts

Bibliografie

Aarts, A. (sd). *Ervaring met het houden van toerako's in een beschermde omgeving en in de natuur*. bestuurslid toerakofocusgroep Aviornis, Nederland.

Convens, J. (sd). *Ervaring met het houden van toerako's in een beschermde omgeving*. Bestuurslid toerakofocusgroep Aviornis, België.

John Fitzpatrick, samenwerkend ornithologisch platform. (1994). *Handboek of the birds of the world*. Opgehaald van birdsoftheworld.org:
<https://birdsoftheworld.org/bow/support/subscriptionfaq>

Robert J. Berry and William W. Todd III. (2002). *Turacos a natural History of the Musophagidea*. Melbourne, Australia: National library of Australia.

Triest, R. (sd). *Ervaring met het houden van toerako's in een beschermde omgeving*. Toerako focusgroep Aviornis, Nederland.

N.B.:

Voor de Nederlandse naamgeving van de in de lijst genoemde toerako's is zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de door de liefhebbers gebruikte namen. Voor de overige Nederlandse namen is gebruik gemaakt van de 'Complete checklist vogels van de toerakofocusgroep Aviornis.

De wetenschappelijke benaming en nummering van de soorten is die zoals gebruikt in "Birds of the World" (John Fitzpatrick, samenwerkend ornithologisch platform, 1994)

Foto's Myriam en Albert Aarts

Adviezen voor de toerako volgens taxonomie

Tabel 1.

	SOORT		Zie voetnoot		
	Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Temp.	Opp.	Opm.
	Familie <i>Corythaeolinae</i>			Circa	
1	<i>Corythaeola cristata</i>	Reuzentoerako	V	8/2	C,E

Tabel 2.

	SOORT		Zie voetnoot		
	Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Temp.	Opp.	Opm.
	Familie <i>Musophaginae</i>			Circa	
2	<i>Tauraco persa</i>	Groene toerako	V	4/1,25	A
3	<i>Tauraco Livingstonii</i>	Livingstone-toerako	V	4/1,25	A
4	<i>Tauraco schalowi</i>	Schalow's toerako	V	4/1,25	B
5	<i>Tauraco buffoni</i>	Buffon's toerako	V	4/1,25	A
6	<i>Tauraco corythaix</i>	Knysna toerako	V	4/1,25	B
7	<i>Tauraco scheutti</i>	Zwartsnavel toerako	V	4/1,25	B
8	<i>Tauraco fischeri</i>	Fischer's toerako	V	4/1,25	B
9	<i>Tauraco macrorhynchus</i>	Verreaux toerako	V	4/1,25	B
10	<i>Tauraco leucolophus</i>	Witkuif toerako	V	4/1,25	B
11	<i>Tauraco bannermani</i>	Bannerman's toerako	V	4/1,25	B
12	<i>Tauraco erythrolophus</i>	Roodkuif toerako	V	4/1,25	A
13	<i>Tauraco hartlaubi</i>	Hartlaub's toerako	V	4/1,25	B
14	<i>Tauraco leucotis</i>	Witwang toerako	V	4/1,25	A
15	<i>Tauraco ruspolii</i>	Ruspoli's toerako	V	4/1,25	C
16	<i>Tauraco porphreolophus</i>	Purperkuif toerako	V	4/1,25	B
17	<i>Reuwenzorornis johnstoni</i>	Ruwenzori toerako	V	4/1,25	C
18	<i>Musophaga violacea</i>	Violetto toerako of schildtoerako	V	6/1,5	A
19	<i>Musophaga rossae</i>	Lady ross toerako	V	6/1,5	B

Foto's Myriam en Albert Aarts

Tabel 3.

	SOORT		Zie voetnoot		
	Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Temp.	Opp.	Opm.
	Familie <i>Criniferinae</i>			Circa	
20	<i>Corythaixoides concolor</i>	Grijze toerako	V	4/1,25	C,E
21	<i>Corythaixoides personatus</i>	Naaktgezicht toerako	V	6/2	C,E
22	<i>Corythaixoides leucogaster</i>	Witbuik toerako	V	6/2	C,E
23	<i>Crinifer piscator</i>	Westelijke goegoeko	V	6/2	B,E
24	<i>Crinifer zonurus</i>	Oostelijke goegoeko	V	6/2	C,E

Foto's Myriam en Albert Aarts

Voetnoten bij de adviezen voor het houden van toerako's.

Temp. = Temperatuur

- U = Koud. Deze soorten kunnen gemakkelijk in de openlucht gehuisvest worden met alleen een overkapping waaronder de toerako's uit wind en regen kunnen zitten.
- V = Vorstvrij. Deze soorten kunnen vaak enige vorst verdragen, maar voor de algehele conditie is het beter om ze hieraan niet bloot te stellen. De temperatuur dient altijd minimaal op -3 tot + 3 gr Celsius te worden gehouden en uit de wind en regen.
- W = Warm. Deze soorten verdragen minder goed lagere temperaturen, vochtig weer en gure wind. Deze soorten kunnen het best overwinteren bij temperaturen tussen de 10 en 15 graden Celsius.

Opp. = Oppervlakte in vierkante meters per paar met eventueel 2/3 jongen zolang deze niet zelfstandig zijn, zie huisvesting.

- Eerste getal is van de buitenvolière.
 - Tweede getal is van binnen volière.
-

Opm. = Opmerkingen

- A = Deze soorten zijn gemakkelijk te houden voor een beginnend liefhebber aan te raden.
- B = Deze soorten zijn door de gevorderde liefhebber te houden. Ze vragen vaak meer aandacht wat betreft voeding, gedrag, fok of huisvesting.
- C = Deze soorten komen alleen in aanmerking voor de gespecialiseerde liefhebber.
- E = Deze soorten vragen een menu met extra groen. Zie ook het hoofdstuk Voeding.
-

Foto's Myriam en Albert Aarts